

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luopumiseläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Luopumiseläkkeestä voimassa olevien säännösten mukaan luopumiseläkkeen voi saada, jos luopuminen tapahtuu viimeistään vuoden 1985 aikana.

Esityksen tarkoituksena on luopumiseläkejärjestelmän jatkaminen kolmella vuodella, jolloin se koskisi viimeistään vuonna 1988 tapahtuvia luopumisia. Samalla järjestelmään ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, joilla pyritään tehostamaan sen käyttöä. Muun muassa pellon metsittämiseksi asetettuja ehtoja ehdotetaan lievennettäväksi ja luopumiseläkkeen laskusääntöä muutettavaksi niin, että se nykyistä enemmän suosisi pienimmiltä tiloilta luopuvia. Työkyvyttömiä ja vanhuuseläkeiässä olevien halukkuutta luopua viljelystä pyritään lisäämään sillä, että tässä tilanteessa luopuvien viljelijöiden vähennetyn luopu-

miseläkkeen määrä olisi jonkin verran nykyistä suurempi.

Samalla ehdotetaan, että luopumiseläkkeen vakuutusmaksu poistettaisiin. Esitys sisältää lisäksi eräitä lain teknillisluonteisia tarkistuksia.

Samalla kun luopumiseläkejärjestelmä ehdotetaan jatkettavaksi, ehdotetaan luopumiskorvauksesta annettu laki kumottavaksi. Tähän liittyen ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelaista kumottavaksi luopumiskorvausta koskevat lainkohdat.

Lakiehdotus on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1986 alusta lukien. Luopumiseläkelain uusia säännöksiä sovellettaisiin tapauksiin, joissa luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 1986 tai sen jälkeen.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Järjestelmän jatkaminen

Luopumiseläkelaki säädettiin alunperin koskemaan vuosina 1974—1976 tapahtuneita luopumisia. Järjestelmän voimassaoloaika on 7.1.1977 annetulla lailla (18/77) jatkettu ensin koskemaan vuosina 1977—1980 tapahtuneita luopumisia ja sittemmin 30.12.1980 annetulla lailla (1037/80) viimeistään vuonna 1985 tapahtuvia luopumisia.

Luopumiseläkejärjestelmän tavoitteena on taroituksenmukaisten maatiloiden muodostaminen lähinnä tilakokoa suurentamalla sekä laadultaan tai sijainniltaan huonon pellon poistaminen tuotannosta metsittämällä. Koska luovutuksensaaja on normaalisti luopujaa nuorempi, edistetään

samalla maatalousväestön ikärakenteen nuorentumista.

Järjestelmän voidaan todeta osaltaan vaikuttaneen maatalouden rakenteeseen tarkoitetulla tavalla. Vuoden 1984 loppuun mennessä myönnettyissä eläketapauksissa on luopumisen kohteena ollut 4 254 maatilaa. Niistä on myyty maatilahallitukselle 939 (22 %), toiselle viljelijälle 2 507 (59 %) ja kokonaan metsitetty 752 (18 %) kappaletta. Lain voimassa ollessa on järjestelmän piiriin siirtynyt peltoa kaikkiaan 34 488 hehtaaria, joista on metsitetty 4 710 hehtaaria.

Edelleenkin maatalouden rakennepolitiikassa on tavoitteena tilakoon suurentaminen ja viljelijöiden korkean keski-ikänsä alentaminen. Tilastojen mukaan vuonna 1982 luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 146 566 vähintään kaksi hehtaaria peltoa käsittävää tilaa, joista puolet oli alle kymmenen peltihehtaarin tiloja. Lähes 20 pro-

senttia maataloista oli 65 vuotta täyttäneiden viljelijöiden omistuksessa.

Lain jatkaminen on perusteltua myös pellonvarausjärjestelmän kannalta. Vuoden 1984 päättyessä oli pellonvaraussopimus voimassa 9 602 tilalla. Metsittämätöntä peltoa oli tässä järjestelmässä vuoden 1984 lopussa 39 526 hehtaaria. Sopimusten päättyessä ja pellonvarauskorvauksen lakatessa joudutaan kiinnittämään huomiota vapautuvan pellon käyttöön ja viljelijän toimeentuloturvaan.

Vuodesta 1983 lähtien on ollut voimassa laki maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainotamisesta (81/83). Sen mukaisia viisi vuotta kestäviä maataloustuotannon vähentämissopimuksia ovat voineet tehdä lähinnä iäkkäimmät tai työkykynsä menettäneet viljelijät. Sopimuksen päätyttyä luopumisjärjestelmä antaisi heille mahdollisuuden luopua joustavasti maataloustuotannon harjoittamisesta. Tämä edistää tuotanto- ja rakennepoliittisten päämäärien toteutumista.

Hallitus katsookin, että edellä mainitut seikat huomioon ottaen luopumiseläkejärjestelmää olisi edelleen jatkettava.

Kun hallituksen tarkoituksena on samanaikaisesti tämän esityksen kanssa antaa eduskunnalle esitys maatalousyrittäjien eläkelain muuttamiseksi, jossa sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää ehdotetaan jatkettavaksi kolmella vuodella, on tarkoituksenmukaista, että luopumiseläkelaki noudattaa samaa voimassaoloaikaa. Luopumiseläkelakia sovellettaisiin näin ollen 1 päivän tammikuuta 1986 ja 31 päivän joulukuuta 1988 välisenä aikana tapahtuviin luopumisiin.

1.2. Metsittämiskelpoinen pelto

Luopumiseläkelain 1 §:n 2 momentti antaa mahdollisuuden luopua viljelystä peltoa metsittämällä. Vaatimus, jonka mukaan metsittävän pellon on oltava sijainniltaan tai laadultaan huonoa, on osoittautunut käytännössä liian tiukaksi ja vaikeasti tulkittavaksi. Metsittämismahdollisuuden ulkopuolelle on jäänyt peltoa, jonka käyttö muista syistä ei ole maataloudellisesti tarkoituksenmukaista. Luopumiseläkelain 1 §:n 2 momentin säännöstä tulisikin muuttaa niin, että harkittaessa sitä, katsotaanko luopumisen tapahtuneen maatalouden rakenteen parantamiseksi, ei yksinomaan kiinnitettäisi enää huomiota pellon sijaintiin ja laatuun. Luopumisen seurauksena pellon poistuminen maataloustuotannosta ei

saisi kuitenkaan olennaisesti haitata paikkakunnan maatalojen kehittämistä.

1.3. Luopumiseläkkeen määrä

Täysi luopumiseläke kuukaudessa on 260,72 mk (vuoden 1985 indeksi) hehtaarilta 5 hehtaariin saakka ja 58,66 mk seuraavilta 10 hehtaarilta. Eläkkeen määrä on porrastettu pientiloja suosivaksi, koska pientenkin tilojen osalta on pyritty lähelle vähimmäistoimeentuloa, kun otetaan huomioon myös asumisetu, kotitarveviljely ja mahdolliset sivutulot. Luopumiseläkettä ei kartu siltä osin kuin tilan koko ylittää 15 hehtaaria. Hehtaarit lasketaan samojen perusteiden mukaan kuin maatalousyrittäjien eläkejärjestelmässä.

Eläke maksetaan vähennettynä, jos eläkkeensaaja on täyttänyt 65 vuotta tai jos hän saa kansaneläkelain mukaista työttömyyseläkettä tai vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Vähennetty luopumiseläke on 40 prosenttia eläkkeensaajan täydestä eläkkeestä. Vähintään vähennetty eläke on 241,15 mk kuukaudessa (vuoden 1985 indeksi).

Tähänastinen kokemus osoittaa, että luopumisjärjestelmä ei nykyisellään riittävästi kannusta pienempien tilojen omistajia eikä myöskään vanhuuseläkeikäisiä olevia luopumiseläkkeelle siirtymiseen. Eräänä syynä tähän voidaan pitää eläkkeen pientä määrää. Luopumiseläkkeen laskusääntöä esitetäänkin porrastettavaksi nykyistä enemmän pieniä tiloja ja eläkeläisiä suosivaksi.

Täysi luopumiseläke kuukaudessa olisi 390 mk (vuoden 1985 indeksi) hehtaarilta 3 hehtaariin saakka ja 130 mk seuraavilta 3 hehtaarilta ja 35 mk seuraavilta 9 hehtaarilta. Uuden porrastuksen jälkeen täysi luopumiseläke olisi pyöristettynä viiden markan tarkkuuteen esimerkiksi 3 hehtaarin pinta-alalta 50 prosenttia suurempi kuin nykyisin, kun taas 15 hehtaarin pinta-alalta sen määrä olisi 2 prosenttia nykyistä pienempi.

Kun luopumisjärjestelmän eräänä tarkoituksena on pyrkiä korjaamaan maatalouden ikääntyntä väestörakennetta, esitetään, että vähennettyn luopumiseläkkeen määrä nostettaisiin 60 prosentiksi eläkkeensaajan täydestä eläkkeestä sellaisissa tapauksissa, joissa eläke alkaa vähennettynä eläkkeenä. Huomioon ottaen se, että vähennetty luopumiseläkettä maksetaan paitsi 65 vuotta täyttäneille myös kansaneläkkeen työttömyyseläkkeen ja vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen saajalle, on enna-

koitavissa, että vähennetyn luopumiseläkkeen määrän nostaminen lisäisi myös tällaisten viljelijöiden halukkuutta luopua tilastaan luopumisjärjestelmän mukaisesti.

1.4. Vakuutusmaksu

Luopumiseläkkeen saaja on velvollinen osallistumaan luopumiseläkkeensä kustantamiseen vakuutusmaksua maksamalla, jos luopumiseläke alkaa ennen kuin hän on täyttänyt 65 vuotta. Säännös tästä sisältyy luopumiseläkelain 11 §:ään.

Vakuutusmaksu on kertamaksu ja sen suuruus riippuu luopujan iästä ja luopumisen kohteena olevasta pinta-alasta. Jos samalta tilalta on useampia alle 65-vuotiaita luopumiseläkkeen saajia, riippuu vakuutusmaksun määrä lisäksi näiden henkilöiden luvusta samoin kuin heidän luopumiseläkkeittensä suuruudesta.

Vuonna 1984 vakuutusmaksu oli keskimäärin 2 000—4 000 markkaa. Yhteensä luopijat maksoivat vakuutusmaksua samana vuonna 1,0 miljoonaa markkaa.

Jos luopuja on maksanut luopumiseläkkeestä vakuutusmaksun, pidetään luopumiseläkettä tuloverotusta toimeenpantaessa sellaisena tulona ja varallisuusverolain 20 §:n 3 kohdassa tarkoitettuna eläkkeenä, joka perustuu verovelvollisen kerralla maksamaan vakuutukseen ja joka luetaan tuloksi vain osaksi. On laskettu, että luopumiseläkkeen vain osittainen veronalaisuus merkitsee vuosittain yhteensä noin 2,0 miljoonan markan arvosta saamatta jääviä verotuloja.

Luopumiseläkkeen vakuutusmaksu ja sen eläkkeensaajalle tuottama verotusetuus ovat suhteellisen vähämerkityksisiä. Kun vakuutusmaksun voidaan arvioida jonkin verran vähentävän luopumishalukkuutta, esitetään luopumiseläkkeen vakuutusmaksua koskevat säännökset kumottaviksi. Samalla poistuisi edellä tarkoitettu verotusetuus.

2. Luopumiskorvauksesta annetun lain sekä maatalousryttäjien eläkelain 6 §:n 5 momentin ja 10 §:n 5 momentin kumoaminen

Luopumiskorvauksesta annettu laki (19/74) tuli voimaan 15.1.1974. Luopumiskorvausta on voitu maksaa viljelijälle, joka on myynyt maatilansa valtiolle taikka lisäalueeksi yhdelle tai

useammalle viljelijälle. Luopumiskorvauksen kohteena oleva pello on voitu myös metsittää. Jos viljelijälle on myönnetty luopumiseläke, luopumiskorvausta ei lain mukaan voida maksaa. Lailla on pyritty siihen, että elinkelvottomiksi katsottavien maatilojen pellot voitaisiin poistaa lopullisesti maataloustuotannosta, ja että toisaalta maatalouden kilpailukyvyyn parantamiseksi kehityskelpoisten maatilojen tarkoituksenmukaista suurentamista koskevaa toimintaa voitaisiin tehostaa.

Luopumiskorvausta on maksettu yhteensä 80 viljelijälle. Näistä viljelijöiden välisiä kauppia on ollut 13. Muissa tapauksissa maatala on luovutettu maatilahallitukselle, jolle on siirtynyt maata yhteensä noin 3 500 hehtaaria. Lähes kaikki luopumiskorvaukset ovat ajoittuneet vuosiin 1974—1978. Vuoden 1980 jälkeen luopumiskorvauksia koskevia hakemuksia ei ole enää tehty.

Syynä luopumiskorvauslain merkityksen vähenemiseen on ollut luopumiseläkejärjestelmän käyttöönotto samoin kuin se, että järjestelmän piiriin kuuluvat luovutukset on maatilalain säätämisen jälkeen voitu toteuttaa maatilalain puitteissa luopumiskorvausjärjestelmää joustavammin ja viljelijälle edullisemmalla tavalla. Kun luopumiskorvausjärjestelmällä ei tästä johtuen ole enää ollut käytännön merkitystä, ehdotetaan luopumiskorvauksesta annettu laki kumottavaksi.

Luopumiskorvauksesta annetun lain kumoamiseen liittyen ehdotetaan myös maatalousryttäjien eläkelaista kumottavaksi luopumiskorvausta koskevat sanotun lain 6 §:n 5 momentti ja 10 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä tammikuuta 1974 annetussa laissa (21/74).

3. Asian valmistelu

Esitys perustuu luopumis- ja sukupolvenvaih-doseläkejärjestelmien kehittämistoimikunnan mietintöön (komiteamietintö 1985:30).

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset aiheutuisivat siitä, että luopumiseläkelakia sovellettaisiin myös vuosina 1986—1988 tapahtuviin luopumiisiin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty järjestelmää valtiolle aiheutuvat kustannukset 1. siitä riippumatta jatketaanko järjestelmää 2. järjestelmän ehdotetusta jatkamisesta aiheutuvat lisäkustan-

nukset sekä 3. kohdista 1 ja 2 muodostuvat kokonaiskustannukset. Kustannukset ovat vuoden 1985 tasossa.

Vuosi	1. Kustannukset, jos järjestelmää ei jatketa	2. Järjestelmän jat- kamisesta aiheu- tavat lisäkustan- nukset	3. Kokonaiskustan- nukset
	milj. mk	milj. mk	milj. mk
1986	47	vajaa	1 47
1987	44	5	49
1988	41	9	50
1989	38	12	50
1990	35	12	47
1995	23	9	32
2000	14	5	19

Luopumiseläkkeen laskusäännön porrastaminen nykyistä enemmän pieniä tiloja suosivaksi ja vähennetyn luopumiseläkkeen määrän nostaminen osassa tapauksia eivät lisäisi olennaisesti järjestelmän kustannuksia.

5. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Luopumiseläkelakiin tehtäväksi ehdotettujen muutosten toteuttaminen edellyttäisi vastaavia muutoksia myös luopumiseläkeasetukseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki luopumiseläkelain muuttamisesta

1 §. Kuten yleisperustelujen kohdassa 1.2. on todettu, merkitsee pykälän 2 momenttiin ehdotettu muutos sitä, että luopuminen voisi nykyistä useammin tapahtua peltoa metsittämällä.

2 §. Yleisperustelujen kohtaan 1.1. viitaten ehdotetaan pykälän 4 kohta muutettavaksi.

3 §. Luopumiskorvauksesta annetun lain kumoaminen aiheuttaa pykälään teknisluonteisen muutoksen.

6 §. Yksityisen viljelijän maatilaa koskeva säännös esitetään sisällytettäväksi 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Nyt se sisältyy luopumiseläkeasetuksen 3 §:ään. Saman momentin 3 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että siinä viitattaisiin maatilalain 52 §:n 3 momentin ensimmäiseen virkkeeseen.

6 b §. Tämän uuden pykälän 1 momentissa määriteltäisiin yksityinen viljelijä, joka nykyisin määritellään luopumiseläkeasetuksen 3 §:ssä.

Maatila määriteltäisiin pykälän 2 momentissa, eikä enää luopumiseläkeasetuksen 1 §:ssä.

7 §. Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että tilan pirstominen arvosteltaisiin maatilalain 4 ja 5 §:n säännösten mukaisesti.

8 §. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta tai joka saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työttö-

myyseläkettä tai vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että luopumiseläke maksettaisiin vähennettynä myös kansaneläkelain mukaisen yksilöllisen varhaiseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle. Yksilöllinen varhaiseläke ja varhennettu vanhuuseläke ovat osa vuoden 1986 alusta voimaantulevaksi tarkoitettua joustavaa eläkeikäjärjestelyä. Yksilöllinen varhaiseläke on uusi muoto työkyvyttömyyseläkettä. Varhennettua vanhuuseläkettä pidetään vanhuuseläkkeenä. Näin ollen luopumiseläke maksettaisiin tällaisen eläkkeen saajalle vähennettynä.

Pykälän 2 ja 3 momentin sanontaa ehdotetaan tarkistettavaksi 1 momentin muutosta vastaavasti.

9 §. Yleisperustelujen kohtaan 1.3. viitaten ehdotetaan, että luopumiseläkkeen laskusääntöä muutetaan. Pykälän kolmas virke vastaa voimassa olevaa 13 §:ää.

10 §. Yleisperustelujen kohtaan 1.3. viitaten ehdotetaan, että vähennetyn luopumiseläkkeen määrä on 60 prosenttia luopujan täydestä luopumiseläkkeestä niissä tapauksissa, joissa eläke alkaa vähennettynä.

Säännös vähennetyn luopumiseläkkeen vähimmäismäärästä kumottaisiin, koska se olisi tarpeeton 9 §:n muuttamisen jälkeen.

11 §. Yleisperustelujen kohtaan 1.4. viitaten

ehdotetaan, että luopumiseläkkeen vakuutusmaksua koskevat säännökset kumottaisiin.

Uudeksi 11 §:ksi ehdotetaan siirrettäväksi nykyinen 12 §:n 1 momentti, joka käsittelee eläkkeen hakemisen määräaikaa. Eläkettä olisi haettava vuoden kuluessa luopumisesta kuten nykyisinkin. Muussa tapauksessa luopuja menettäisi oikeuden eläkkeen saamiseen. Hakemus voitaisiin ainoastaan poikkeustapauksissa hyväksyä myöhästymisestä huolimatta. Myöhästymisen tuoksi olisi osoitettava erityisen painava syy. Tällainen voisi olla esimerkiksi hakijan sairaus tai muu siihen rinnastettava hakijasta riippumaton syy, joka on estänyt eläkehakemuksen tekemisen ajoissa.

12 §. Voimassa olevan 12 §:n 2 momentin ensimmäinen virke ehdotetaan siirrettäväksi saman pykälän 1 momentiksi. Eläkkeen alkaminen ehdotetaan säänneltäväksi nykyistä täsmällisemmin.

Takautuvasti luopumiseläkettä maksettaisiin korkeintaan vuoden ajalta laskettuna eläkkeen hakemisesta eikä kuuden kuukauden ajalta kuten nykyisin. Joissakin tapauksissa maatilän omistusoikeus määrätään siirtymään kaupanteon ja hallinnan siirtymisen jälkeen. Jotta omistusoikeuden siirtymistä ei tarpeettomasti lykättäisi, ehdotetaan pykälässä säädettäväksi, että luopumiseläkettä maksettaisiin enintään vuoden ajalta ennen omistusoikeuden siirtymistä.

Eläkettä maksettaisiin täysiltä kalenterikuukausilta kuten nykyisinkin.

13 §. Voimassa olevan 12 §:n 4 momentin säännökset siirrettäisiin 13 §:n 1 ja 2 momentiksi. Sanonta "erityinen syy" muutettaisiin sanonaksi "painavat kohtuuskäytökohdat".

Voimassa olevan 12 §:n 3 momentti siirrettäisiin 13 §:n 3 momentiksi.

15 §. Voimassa olevan 1 momentin säännös eläkkeen hakemisesta siirrettäisiin luopumiseläkeasetukseen.

Pykälässä säädettäisiin kuten nykyisinkin, mistä seikoista maatalouspiirin maataloustoimiston tai maatilahallituksen olisi annettava lausuntonsa eläkelaitokselle. Maatalouspiirin maataloustoimisto antaisi ensisijaisesti lausunnon kaikista eläkkeen saamisen edellytyksistä. Ainoastaan, jos maataloustoimisto katsoisi, etteivät ne eläkkeen saamisen ehdot täyty, joista maatalousviranomaiset antavat eläkelaitosta sitovan lausunnon, tai jos maatilahallitus on tiettyjen tapausryhmien osalta päättänyt itse käsitellä asian, antaisi lausunnon eläkelaitokselle maatilahallitus.

16 §. Asiallisesti säännös vastaisi nykyistä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin selvennettäväksi siten, että eläkelautakunta ja vakuutusosikeus olisivat samalla tavalla kuin eläkelaitos sidottuja maataloustoimiston tai maatilahallituksen lausuntoon.

17 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa säädettäisiin siitä, että eläkehakemus voitaisiin käsitellä ja eläke myöntää voimassa olevan säännöksen mukaisesti myös ehdollisena. Säännöksiä ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi niin, että ehdollista eläkehakemusta ratkaistaessa pidettäisiin ostotarjouksen, luovutuskirjan luonnoksen tai metsityssitoumuksen allekirjoitusajankohtaa luovutushetkenä, kun ratkaistaan sitä, täytyvätkö asumis- ja viljelyvaatimus.

Tästä muutoksesta johtuu, että haettaessa ehdollista päätöstä metsityksen perusteella tulee hakemuksen liitteenä olla metsityssitoumus. Voimassa olevan säännöksen mukaan riittää tällaisessa tapauksessa hakemuslomakkeen täyttäminen ja metsityssitoumus vaaditaan vasta lopullisen päätöksen antamiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläkkeensaajan oikeudesta saada ennakkopäätös siitä, mitä hänen suunnittelemansa toimenpide merkitsee hänen luopumiseläkkeensä maksamiseen. Tästä on voimassa olevassa pykälässä säädetty 4 momentissa.

18 §. Kun maatilahallitus voi ilman erityissäännöstiäkin ostaa tiloja ja alueita maatalatalouden kehittämisrahaston varoilla, ehdotetaan pykälä kumottavaksi.

Uudessa 18 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi siitä, milloin ehdollinen päätös raukeaa. Se vastaisi voimassa olevan 17 §:n 2 momenttia.

19 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska se on käytännössä jäänyt vaille merkitystä.

21 §. Voimassa olevan pykälän mukaan luopuja voi järjestää itselleen sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin ja maksuin eläketurvan, joka on lain edellyttämää luopumiseläketurvaa parempi. Käytännössä säännöksellä ei ole ollut merkitystä, minkä vuoksi se ehdotetaan kumottavaksi.

22 §. Pykälään aiheutuu tekninen muutos sen takia, että luopumiseläkkeen vakuutusmaksua koskevat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Ehdotettu uusi sanonta "hoitokulut" vastaa sisällöltään nykyistä sanontaa "hallintokulut".

23 §. Muutoksenhausta maatalousviranomaisen päätökseen on säädetty luopumiseläkeasetuksen 19 §:ssä ja eläkelaitoksen päätökseen luopumiseläkelain 23 §:ssä. Muutoksenhakua koskevat

säännökset on kirjoitettu nykyistä selkeämpään muotoon ja yhdistetty 23 §:ksi. Sen 1 ja 2 momentti vastaavat asiallisesti luopumiseläkeasetuksen 19 §:ää sekä 3 ja 4 momentti voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momenttia.

1.2. Laki luopumiskorvauksesta annetun lain ja laki maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n 5 momentin ja 10 §:n 5 momentin kumoamisesta

Yleisperustelujen kohtaan 1.2. viitaten ehdotetaan luopumiskorvauksesta 4.1.1974 annettu laki kumottavaksi siitä annettavalla lailla ja maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n 5 momentti ja 10 §:n 5 momentti siitä annettavalla lailla.

2. Voimaantulo

Luopumiseläkelakia koskevat muutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1986 alusta. Niitä sovellettaisiin tapauksiin, joissa luopuminen tapahtuu tai luopumiseläkelain 17 §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös annetaan vuonna 1986 mutta ennen vuotta 1989. Vuoden 1986 alusta lukien tulisi kumota luopumiskorvauksesta annettu laki ja siihen liittyvät maatalousyrittäjien eläkelain säännökset.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

luopumiseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/74) 19 ja 21 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa (18/77),

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 4 kohta, 3 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §, 9 §:n 1 momentti, 10—13 §, 15—18 §, 22 ja 23 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 10 ja 18 § mainitussa 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa, 2 §:n 4 kohta muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla (1037/80), 6 §:n 1 momentti muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 25 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (98/84), 7 §:n 2 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (80/83), 8 § 23 päivänä huhtikuuta 1976 annetussa laissa (356/76), 11 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 12 § osittain muutettuna mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla, 13 § 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (663/76), 15 ja 23 § osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla, 16 § muutettuna mainituilla 7 päivänä tammikuuta 1977 ja 30 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla sekä 17 § osittain muutettuna mainituilla 7 päivänä tammikuuta 1977 ja 23 päivänä huhtikuuta 1976 annetuilla laeilla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 b § seuraavasti:

1 §

— — — — —
Luopumisen katsotaan tapahtuneen maatalouden rakenteen parantamiseksi, jos se edistää jatkamiskelpoisten maatilojen muodostumista tai jos sen seurauksena maataloustuotannosta poistuu peltoa eikä tämä olennaisesti haittaa paikkakunnan maatilojen kehittämistä.
— — — — —

2 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on:

— — — — —
4) että luopuminen on tapahtunut vuoden 1973 jälkeen mutta ennen vuotta 1989.

3 §

Luopujalla ei ole oikeutta luopumiseläkkeeseen, jos hänelle tai hänen puolisolleen on myönnetty maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:ssä (219/74) tarkoitettu sukupolvenvaihdoeläke taikka jos sanotulla henkilöllä on vireillä sukupolvenvaihdoeläkkeen saamista tarkoittava hakemus.

6 §

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitetuin tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilansa

1) maatilahallitukselle;

2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolalle viljelijän maatilaa sopivaksi lisäalueeksi edellyttäen,

a) että tila on ennestään jatkamiskelpoinen tai että se muodostuu jatkamiskelpoiseksi lisäalueen hankkimisen vuoksi ja

b) että tila ei ennestään ole tai ei lisäalueen hankkimisen vuoksi muodostu olennaisesti suuremmaksi kuin maatilalaissa tarkoitettu perheviljelmä;

3) henkilölle, joka maatilalain 52 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti voi saada maanostolainaa kysymyksessä olevan tilan hankkimista varten;

4) lisäalueeksi yhteismetsän osakaskunnalle; tai

5) metsähallitukselle edellyttäen, että maatilahallitus tai 2 kohdassa tarkoitettu viljelijä ei osta aluetta metsälisäalueena käytettäväksi.
— — — — —

6 b §

Yksityisellä viljelijällä tarkoitetaan tässä laissa ammatikseen maataloutta harjoittavaa viljelijää, jolle henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta voitaisiin myöntää lisäalueen hankkimiseen maanostolainaa maatilalain nojalla. Jollei erityistä syytä ole, edellytetään lisäksi, että viljelijän on lisäalueen maatilansa hankkiessaan tullut vaki-

naisesti asua sanotulla maatilallaan tai sen välitöissä läheisyydessä.

Maatilalla tarkoitetaan yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta. Tilanosalla tarkoitetaan tilan määrääosaa ja määrääalaa. Erillistä, pelkästään metsämaata käsittävää tilaa ei pidetä maatilana.

7 §

Oikeutta luopumiseläkkeeseen ei ole, jos luopumisen kohteena oleva maatila on pirstottu siten, että maatilan omistaja ei voisi maatilalain 4 ja 5 §:n säännökset huomioon ottaen saada maatilalain mukaista lainaa.

8 §

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta taikka joka saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä.

Täysi luopumiseläke muutetaan vähennetyksi luopumiseläkkeeksi sen kuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa eläkkeen saajan täytettyä 65 vuotta. Milloin luopumiseläkkeen saajalle myönnetään 1 momentissa tarkoitettu kansaneläke, suoritetaan muutos lähinnä seuraavasta mahdollisesta luopumiseläkkeen erääntymispäivästä sen jälkeen, kun ilmoitus kansaneläkkeen myöntämisestä saapui luopumiseläkettä maksavalle laitokselle.

Jos luopumiseläkkeen saajalle myönnetty 1 momentissa tarkoitettu kansaneläke lakkaa, muutetaan vähennetty luopumiseläke täydeksi eläkkeeksi kansaneläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

9 §

Täyden luopumiseläkkeen määrä kuukaudessa on luovutetun tai metsitetyn maatalousmaan hehtaaria kohden 390 markkaa ensimmäiseltä kolmelta hehtaarilta, 130 markkaa seuraavilta kolmelta hehtaarilta ja sen jälkeen 35 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 15 hehtaarilta. Maatalousmaan hehtaareja tällöin laskettaessa otetaan huomioon ne osat maatilasta, jotka on luovutettu 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin tavoin tai joista on tehty metsityssitoumus. Edellä säädetyt markkamäärät tarkistetaan yleisen palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muu-

tosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä on säädetty.

10 §

Sellaisen eläkkeensaajan vähennetyn luopumiseläkkeen määrä, jonka luopumiseläke alkaa vähennettynä eläkkeenä, on 60 prosenttia hänen täyden luopumiseläkkeensä määrästä. Muutoin vähennetyn luopumiseläkkeen määrä on 40 prosenttia eläkkeensaajan täydestä luopumiseläkkeestä.

11 §

Luopumiseläkettä on haettava vuoden kuluessa luopumisen tapahtumisesta uhalla, että oikeus eläkkeen saamiseen on muuten menetetty. Erityisen painavista syistä voidaan eläke kuitenkin myöntää myöhästyneenkin hakemuksen perusteella.

12 §

Luopumiseläkettä suoritetaan maatilan tai sen osan hallinnan siirtymisestä tai, jos kysymyksessä on metsitys, siitä kun luopuja metsityssitoumuksen mukaisesti lakkasi viljelemästä metsitettäviä pellojaan, ei kuitenkaan ennen kuin hän on lopettanut maatalouden harjoittamisen.

Eläkettä ei makseta kuitenkaan vuotta pitemmältä ajalta ennen eläkkeen hakemista tai omistusoikeuden siirtymistä.

Jos eläkettä tämän pykälän mukaisesti tulisi suoritettavaksi vajaalta kalenterikuukaudelta, eläkettä ei kuitenkaan tältä kuukaudelta makseta.

13 §

Jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloustuotantoa suuremmassa laajuudessa kuin 6 a §:n 1 momentissa on säädetty tai jos myyntirajoitus- tai metsityssitoumusta ei ole noudatettu, lakkautetaan luopumiseläke siitä, kun lakkauttamisen aiheuttavaan toimintaan ryhdyttiin tai laiminlyönti tapahtui.

Mikäli luopujan maatalouden harjoittamista tai sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä taikka painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, voidaan eläke lakkauttaa osaksi tai määräajaksi taikka päättää, että eläke maksetaan entisen suuruusena.

Oikeus luopumiseläkkeen saamiseen lakkaa eläkkeensaajan kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta.

15 §

Maatalouspiirin maataloustoimiston on annettava eläkelaitokselle lausuntonsa siitä, ovatko 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä ja 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut luopumiseläkkeen saamisen edellytykset olemassa.

Jos maataloustoimisto katsoo, ettei 1 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saamisen edellytyksiä ole olemassa, tai jos maatilahallitus on tiettyjen tapausryhmien osalta niin päättänyt, antaa lausunnon eläkelaitokselle maatilahallitus.

Maatalousviranomaisen antaa eläkelaitokselle lausuntonsa myös siitä, ovatko muutkin kuin 1 momentissa tarkoitetut eläkkeen saamisen edellytykset olemassa.

16 §

Eläkehakemuksen ratkaisemisesta sekä muista luopumiseläkkeen määräämiseen ja maksatukseen liittyvistä tehtävistä huolehtii eläkelaitos.

Eläkelaitoksella, eläkelautakunnalla ja vakuutus oikeudella ei ole oikeutta poiketa ratkaisusaan maataloustoimiston tai maatilahallituksen lausunnosta siltä osin kuin se koskee 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä ja 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saamisen edellytyksiä.

Maataloustoimistojen ja maatalouslautakuntien asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumiseläkkeen saaja pidättyy tässä laissa edellytetyllä tavalla maatalouden harjoittamisesta ja että myyntirajoitus- ja metsityssitoumukset täytetään.

17 §

Eläkehakemus voidaan käsitellä ja eläke myöntää ennen luopumista ehdollisena. Perusteena pidetään tällöin luovutusta koskevaa maatilahallituksen ostotarjousta, luonnosta luovutuskirjaksi, jonka eläkkeen hakija ja luovutuksensaaja ovat allekirjoittaneet, tai metsityssitoumusta. Eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että ostotarjouksen tai luonnoksen mukainen luovutuskirja, metsityssitoumus taikka niiden virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös toimitetaan eläkelaitokselle.

Kun eläkehakemusta ratkaistaan ostotarjouksen, luovutuskirjan luonnoksen tai metsityssitoumuksen nojalla, pidetään 2 §:n 1 kohdassa ja 2 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna luopumishetkenä sitä ajankohtaa, jona kysymyksessä oleva asiakirja on allekirjoitettu.

Luopumiseläkkeen saajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, ai-

heuttaako hänen tai luopumisen kohteena olevan tilan omistajan suunnittelema toimenpide eläkkeen lakkauttamisen tai alentamisen 13 §:n 1 ja 2 momentin mukaan.

18 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luovutuskirjaa, metsityssitoumusta tai niiden jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

22 §

Luopumiseläkkeistä aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista. Tämän lain mukaisesti toiminnasta eläkelaitokselle aiheutuneet hoitokulut yhdistetään sen muun toiminnan hoitokuluihin ja korvataan eläkelaitokselle siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisista hoitokuluista on säädetty.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

23 §

Maatilahallituksen lausuntoon sisältyvään päätökseen, jonka mukaan 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä ei ole olemassa, haetaan muutosta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioista annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Muuhan maatilahallituksen taikka maataloustoimiston tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

Päätökseen ei kuitenkaan saa hakea valittamalla muutosta, jos eläkelaitos on hylännyt eläkehakemuksen sillä perusteella, että 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä ei ole olemassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen tapahtuu tai, eläkkeen perustuessa luopumiseläkelain 17 §:ssä tarkoitettuun ehdolliseen päätökseen, sanottu päätös annetaan vuoden 1985 jälkeen.

Tämän lain 8 ja 13 §:ää sovelletaan kuitenkin myös niihin tapauksiin, joissa luopuminen on tapahtunut tai ehdollinen päätös on annettu ennen vuotta 1986.

Tämän lain 9 §:ssä säädetty markkamäärät vastaavat vuodelle 1985 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki

luopumiskorvauksesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tämä laki kumoaa 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun lain luopumiskorvauksesta (19/74)	Tämä laki tulee voimaan 4 päivänä tammikuuta 1985.

3.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 6 §:n 5 momentin ja 10 §:n 5 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tämä laki kumoaa 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 6 §:n 5 momentin ja 10 §:n 5 momentin, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä tammikuuta 1974 annetussa laissa (21/74).	Tämä laki tulee voimaan 4 päivänä tammikuuta 1985.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Ahde*

1.

Laki

luopumiseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/74) 19 ja 21 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa (18/77),

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 4 kohta, 3 §, 6 §:n 1 momentti, 7 §:n 2 momentti, 8 §, 9 §:n 1 momentti, 10—13 §, 15—18 §, 22 ja 23 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 10 ja 18 § mainitussa 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa, 2 §:n 4 kohta muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla (1037/80), 6 §:n 1 momentti muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 25 päivänä tammikuuta 1984 annetulla lailla (98/84), 7 §:n 2 momentti 21 päivänä tammikuuta 1983 annetussa laissa (80/83), 8 § 23 päivänä huhtikuuta 1976 annetussa laissa (356/76), 11 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, 12 § osittain muutettuna mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla, 13 § 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (663/76), 15 ja 23 § osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1980 annetulla lailla, 16 § muutettuna mainituilla 7 päivänä tammikuuta 1977 ja 30 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla sekä 17 § osittain muutettuna mainituilla 7 päivänä tammikuuta 1977 ja 23 päivänä huhtikuuta 1976 annetuilla laeilla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Luopumisen katsotaan tapahtuneen maatalouden rakenteen parantamiseksi, jos se edistää jatkamiskelpoisten maatalojen muodostumista tai sen seurauksena on laadultaan tai sijainniltaan huonon pellon poistuminen maataloustuotannosta.

Luopumisen katsotaan tapahtuneen maatalouden rakenteen parantamiseksi, jos se edistää jatkamiskelpoisten maatalojen muodostumista tai jos sen seurauksena maataloustuotannosta poistuu peltoa eikä tämä olennaisesti haittaa paikkakunnan maatalojen kehittämistä.

2 §.

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on:

4) että luopuminen on tapahtunut vuoden 1973 jälkeen mutta ennen vuotta 1986.

2 §

Eläkkeen saamisen edellytyksenä on:

4) että luopuminen on tapahtunut vuoden 1973 jälkeen mutta ennen vuotta 1989.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §.

Luopujalla ei ole oikeutta luopumiseläkkeeeseen, jos hänelle tai hänen aviopuolisolleen on myönnetty *luopumiskorvauksesta annetun lain* (19/74) mukainen *luopumiskorvaus* tai maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:ssä (/) tarkoitettu *sukupolvenvaihdoseläke* taikka jos sanotulla henkilöllä on vireillä *luopumiskorvauksen* tai *sukupolvenvaihdoseläkkeen* saamista tarkoittava hakemus.

6 §.

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilansa

- 1) maatilahallitukselle;
- 2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolle viljelijän maatilaa sopivaksi lisäalueeksi, ei kuitenkaan jos lisäalueen hankkimisen johdosta muodostuu olennaisesti suurempi kuin maatilalaissa tarkoitettu perheviljelmä;

- 3) henkilölle, joka maatilalain 52 §:n 3 momentin mukaisesti voi saada maanostolainaa kysymyksessä olevan tilan hankkimista varten;

- 4) lisäalueeksi yhteismetsän osakaskunnalle; tai

- 5) metsähallitukselle edellyttäen, että maatilahallitus tai 2 kohdassa tarkoitettu viljelijä ei osta aluetta metsälisäalueena käytettäväksi.

3 §

Luopujalla ei ole oikeutta luopumiseläkkeeeseen, jos hänelle tai hänen *puolisolleen* on myönnetty maatalousyrittäjien eläkelain 6 a §:ssä (219/74) tarkoitettu *sukupolvenvaihdoseläke* taikka jos sanotulla henkilöllä on vireillä *sukupolvenvaihdoseläkkeen* saamista tarkoittava hakemus.

6 §

Maatilan omistajan katsotaan luopuneen tässä laissa tarkoitettuun tavoin maatalouden harjoittamisesta, jos hän luovuttaa maatilansa

- 1) maatilahallitukselle;
- 2) yksityiselle viljelijälle lisäalueeksi tai tämän puolisolle viljelijän maatilaa sopivaksi lisäalueeksi *edellyttäen,*

a) että tila on ennestään jatkamiskelpoinen tai että se muodostuu jatkamiskelpoiseksi lisäalueen hankkimisen vuoksi ja

b) että tila ei ennestään ole tai ei lisäalueen hankkimisen vuoksi muodostu olennaisesti suuremmaksi kuin maatilalaissa tarkoitettu perheviljelmä;

- 3) henkilölle, joka maatilalain 52 §:n 3 momentin *ensimmäisen virkkeen* mukaisesti voi saada maanostolainaa kysymyksessä olevan tilan hankkimista varten;

- 4) lisäalueeksi yhteismetsän osakaskunnalle; tai

- 5) metsähallitukselle edellyttäen, että maatilahallitus tai 2 kohdassa tarkoitettu viljelijä ei osta aluetta metsälisäalueena käytettäväksi.

6 b §

Yksityisellä viljelijällä tarkoitetaan tässä laissa ammatikseen maataloutta harjoittavaa viljelijää, jolle henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta voitaisiin myöntää lisäalueen hankkimiseen maanostolainaa maatilalain nojalla. Jollei erityistä syytä ole, edellytetään lisäksi, että viljelijän on lisäalueen maatilansa hankkiessaan tullut vakinaisesti asua sanotulla maatilallaan tai sen välitörmässä läheisyydessä.

Maatilalla tarkoitetaan yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilataloudellista kokonaisuutta. Tilanosalla tarkoitetaan tilan määrää osaa ja määrää alaa. Erillistä, pelkästään metsämaata käsittävää tilaa ei pidetä maatilana.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Oikeutta luopumiseläkkeeseen ei ole, jos luopuja on 1 päivänä huhtikuuta 1977 tai sen jälkeen muutoin kuin maatilahallitukselle tai lisäalueeksi yksityiselle viljelijälle luovuttanut maatilastaan niin olennaisen osan, että luovutus on pidettävä tilan pirstomisena. Oikeutta eläkkeeseen ei kuitenkaan menetetä, jos pirstomisesta on ennen luopumista kulunut vähintään viisi vuotta tai vähemmänkin, kun luopujan aviopuoliso on sittemmin kuollut, ja pirstominen on johtunut pakottavista taloudellisista vaikeuksista.

8 §.

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta tai joka saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä tai vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä.

Täysi luopumiseläke muutetaan vähennetyksi luopumiseläkkeeksi sen kuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa eläkkeen saajan täytettyä 65 vuotta. Milloin luopumiseläkkeen saajalle myönnetään 1 momentissa tarkoitettu työttömyys- tai työkyvyttömyyseläke, suoritetaan muutos lähinnä seuraavasta mahdollisesta luopumiseläkkeen eräntymispäivästä sen jälkeen, kun ilmoitus kansaneläkkeen myöntämisestä saapui luopumiseläkettä maksavalle laitokselle.

Jos luopumiseläkkeen saajalle myönnetty 1 momentissa tarkoitettu työttömyys- tai työkyvyttömyyseläke lakkaa muutetaan vähennetty luopumiseläke täydeksi eläkkeeksi kansaneläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

9 §.

Täyden luopumiseläkkeen määrä kuukaudessa on 80 markkaa luovutetun tai metsitetyn maatalousmaan hehtaaria kohden 5 hehtaarilta sekä sen jälkeen 18 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 15 hehtaarilta. Maatalousmaan hehtaareja tällöin laskettaessa otetaan huomioon ne osat maatilasta, jotka on luovutettu 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun tavoin, tai joista on tehty metsityssitoumus.

Oikeutta luopumiseläkkeeseen ei ole, jos luopumisen kohteena oleva maatila on pirstottu siten, että maatilan omistaja ei voisi maatilalain 4 ja 5 §:n säännökset huomioon ottaen saada maatilalain mukaista lainaa.

8 §

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta taikka joka saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä.

Täysi luopumiseläke muutetaan vähennetyksi luopumiseläkkeeksi sen kuukauden alusta lukien, joka ensiksi alkaa eläkkeen saajan täytettyä 65 vuotta. Milloin luopumiseläkkeen saajalle myönnetään 1 momentissa tarkoitettu kansaneläke, suoritetaan muutos lähinnä seuraavasta mahdollisesta luopumiseläkkeen eräntymispäivästä sen jälkeen, kun ilmoitus kansaneläkkeen myöntämisestä saapui luopumiseläkettä maksavalle laitokselle.

Jos luopumiseläkkeen saajalle myönnetty 1 momentissa tarkoitettu kansaneläke lakkaa, muutetaan vähennetty luopumiseläke täydeksi eläkkeeksi kansaneläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta lukien.

9 §

Täyden luopumiseläkkeen määrä kuukaudessa on luovutetun tai metsitetyn maatalousmaan hehtaaria kohden 390 markkaa ensimmäiseltä kolmelta hehtaarilta, 130 markkaa seuraavilta kolmelta hehtaarilta ja sen jälkeen 35 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 15 hehtaarilta. Maatalousmaan hehtaareja tällöin laskettaessa otetaan huomioon ne osat maatilasta, jotka on luovutettu 6 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun tavoin tai joista on tehty metsityssitoumus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä säädetty markkamäärät tarkistetaan yleisen palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain (395/61) 9 §:ssä on säädetty.

10 §.

Vähennetyn luopumiseläkkeen määrä on 40 prosenttia eläkkeensaajan täydestä luopumiseläkkeestä, vähintään kuitenkin 74 markkaa kuukaudessa.

11 §.

Luopumiseläkkeen saaja, jonka eläke alkaa ennen kuin hän on täyttänyt 65 vuotta, on velvollinen osallistumaan luopumiseläkkeensä kustantamiseen suorittamalla kertamaksuna markkamäärän, joka saadaan kertomalla luopumiseläkkeen perusvakuutusmaksu niiden täysien vuosien määrällä, jotka ovat jäljellä luopumiseläkkeen alkamisesta siihen ajankohtaan, jolloin eläkkeen saaja täyttää 66 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu perusvakuutusmaksu on 25 markkaa jokaista luopumiseläketä laskettaessa huomioon otettavaa täyttä maatalousmaan hehtaaria kohden. Milloin 1 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saajia on kaksi tai useampia, määrätään heille ensin yhteinen perusvakuutusmaksu, joka on edellä tarkoitettua hehtaaria kohden 37,50 markkaa, jos eläkkeen saajia on kaksi, ja 50 markkaa, jos heitä on kolme tai useampia. Eläkkeen saajien osuudet yhteisestä perusvakuutusmaksusta määrätään jakamalla maksu heidän täysien luopumiseläkkeittensä suhteissa.

Vakuutusmaksu on maksettava ennen kuin luopumiseläkkeen suorittaminen alkaa. Milloin eläkkeen hakija on todettu maksukyvyttömäksi, voidaan vakuutusmaksu vähentää luopumiseläkkeestä siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain 12 §:n 4 momentissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä on säädetty.

Jos vakuutusmaksua ei ole suoritettu tai selvitystä maksukyvyttömyydestä toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa siitä kun eläkepäätös annettiin, raukeaa eläkepäätös.

12 §.

Luopumiseläketä on haettava vuoden kuluessa luopumisen tapahtumisesta uhalla, että oikeus

10 §

Sellaisen eläkkeensaajan vähennetyn luopumiseläkkeen määrä, jonka luopumiseläke alkaa vähennettynä eläkkeenä, on 60 prosenttia hänen täyden luopumiseläkkeensä määrästä. Muutoin vähennetyn luopumiseläkkeen määrä on 40 prosenttia eläkkeensaajan täydestä luopumiseläkkeestä.

11 §

Luopumiseläketä on haettava vuoden kuluessa luopumisen tapahtumisesta uhalla, että oikeus eläkkeen saamiseen on muuten menetetty. Erityisen painavista syistä voidaan eläke kuitenkin myöntää myöhästyneenkin hakemuksen perusteella.

12 §

Luopumiseläketä suoritetaan maatilan tai sen osan hallinnan siirtymisestä tai, jos kysymyksessä

Voimassa oleva laki

eläkkeen saamiseen on muuten menetetty. Erityisesti syystä voidaan eläke kuitenkin myöntää myöhästyneenkin hakemuksen perusteella.

Luopumiseläke myönnetään sen kuukauden alusta, joka ensiksi seuraa sen jälkeen, kun maatilasta tai sen osan hallinta luovutuskirjan ehtojen mukaisesti siirtyi luopujalta tai, jos kysymyksessä on metsitys, kun hän metsityssitoumuksen mukaisesti lakkasi viljelemästä metsitettäviä pellojaan. Luopumiseläkettä ei kuitenkaan myönnetä takautuvasti kuutta kuukautta pitemmältä ajalta ennen eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alkua.

Luopumiseläkettä maksetaan eläkkeen saajan kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alkuun.

Jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloustuotantoa suuremmassa laajuudessa kuin 6 a §:n 1 momentissa on säädetty tai jos myyntirajoitus- tai metsityssitoumusta ei ole noudatettu, lakkautetaan luopumiseläke. Mikäli rikkomus on lievä tai on olemassa muu erityinen syy, voidaan eläke lakkauttaa osaksi tai määrääjäksi taikka päättää, että eläke maksetaan entisen suuruisena. Eläke voidaan lakkauttaa tai sitä alentaa siitä, kun lakkauttamisen aiheuttavaan toimintaan ryhdyttiin tai laiminlyönti tapahtui.

13 §.

Tässä laissa säädetty markkamäärät tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

15 §.

Luopumiseläkettä haetaan vahvistetulla lomakkeella ja hakemukseen on liitettävä eläkelaitoksen määräämä selvitys. Hakemus liitteineen on toimitettava sen maatalouspiiriin maataloustoimistoon, jonka toimialueella luopumistoimintapireiden kohteena oleva maatila sijaitsee.

Ehdotus

on metsitys, siitä kun luopuja metsityssitoumuksen mukaisesti lakkasi viljelemästä metsitettäviä pellojaan, ei kuitenkaan ennen kuin hän on lopettanut maatalouden harjoittamisen.

Eläkettä ei makseta kuitenkaan vuotta pitemmältä ajalta ennen eläkkeen hakemista tai omistusoikeuden siirtymistä.

Jos eläkettä tämän pykälän mukaisesti tulisi suoritettavaksi vajaan kalenterikuukaudelta, eläkettä ei kuitenkaan tältä kuukaudelta makseta.

13 §

Jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloustuotantoa suuremmassa laajuudessa kuin 6 a §:n 1 momentissa on säädetty tai jos myyntirajoitus- tai metsityssitoumusta ei ole noudatettu, lakkautetaan luopumiseläke siitä, kun lakkauttamisen aiheuttavaan toimintaan ryhdyttiin tai laiminlyönti tapahtui.

Mikäli luopujan maatalouden harjoittamista tai sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä taikka painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, voidaan eläke lakkauttaa osaksi tai määrääjäksi taikka päättää, että eläke maksetaan entisen suuruisena.

Oikeus luopumiseläkkeen saamiseen lakkaa eläkkeensaajan kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta.

15 §

Maatalouspiirin maataloustoimiston on annettava eläkelaitokselle lausuntonsa siitä, ovatko 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä ja 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut luopumiseläkkeen saamisen edellytykset olemassa.

Voimassa oleva laki

Maataloustoimiston on toimitettava eläkehakemus oman lausuntonsa ohella maatilahallitukselle, jonka tulee antaa eläkelaitokselle lausuntonsa siitä, ovatko luopumiseläkkeen saamisen edellytykset olemassa.

Maatilahallitus voi päättämässään rajoissa siirtää 2 mometissa tarkoitettua ratkaisuvaltaansa maatalouspiirien maataloustoimistoille. Milloin maataloustoimisto katsoo, ettei 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä ole olemassa, antaa lausunnon eläkelaitokselle kuitenkin aina maatilahallitus.

16 §.

Eläkehakemuksen ratkaisemisesta sekä muista eläkkeen määräämiseen ja maksatukseen liittyvistä tehtävistä huolehtii eläkelaitos. Eläkelaitoksella ei ole oikeutta poiketa ratkaisuisaan 15 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua launnosta siltä osin kuin se koskee 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä.

Maataloustoimiston ja maatalouslautakunnan asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopuja pidättyy tässä laissa edellytetyllä tavalla maatalouden harjoittamisesta ja että myyntirajoitus- ja metsityssitoumukset täytetään.

17 §.

Eläkehakemus voidaan käsitellä ja eläke myöntää ennen luopumista ehdollisena. Jos kysymyksessä on maatilalla tai sen osan luovutus, pidetään tällöin perusteena luovutusta koskevaa maatilahallituksen ostotarjousta tai luonnosta luovutuskirjaksi, jonka eläkkeen hakija ja luovutuksensaaja ovat allekirjoittaneet. Eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että ostotarjouksen tai luonnoksen mukainen luovutuskirja, metsityssitoumus tai niiden virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös toimitetaan eläkelaitokselle.

Jos luovutuskirjaa, metsityssitoumusta tai niiden jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun ehdollinen eläkepäätös annettiin, raukeaa sanottu päätös.

Milloin luopumiseläke myönnetään ehdollisena, pidetään eläkkeen alkamisajankohtana 11 §:n 1 momentin säännöstä sovellettaessa sen

Ehdotus

Jos maataloustoimisto katsoo, ettei 1 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saamisen edellytyksiä ole olemassa, tai jos maatilahallitus on tiettyjen tapausryhmien osalta niin päättänyt, antaa lausunnon eläkelaitokselle maatilahallitus.

Maatalousviranomaisen antaa eläkelaitokselle lausuntonsa myös siitä, ovatko muutkin kuin 1 momentissa tarkoitettut eläkkeen saamisen edellytykset olemassa.

16 §

Eläkehakemuksen ratkaisemisesta sekä muista luopumiseläkkeen määräämiseen ja maksatukseen liittyvistä tehtävistä huolehtii eläkelaitos.

Eläkelaitoksella, eläkelautakunnalla ja vakuutuslaitoksella ei ole oikeutta poiketa ratkaisuisaan maataloustoimiston tai maatilahallituksen launnosta siltä osin kuin se koskee 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä ja 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saamisen edellytyksiä.

Maataloustoimistojen ja maatalouslautakuntien asiana on eläkelaitoksen ohella valvoa, että luopumiseläkkeen saaja pidättyy tässä laissa edellytetyllä tavalla maatalouden harjoittamisesta ja että myyntirajoitus- ja metsityssitoumukset täytetään.

17 §

Eläkehakemus voidaan käsitellä ja eläke myöntää ennen luopumista ehdollisena. Perusteena pidetään tällöin luovutusta koskevaa maatilahallituksen ostotarjousta, luonnosta luovutuskirjaksi, jonka eläkkeen hakija ja luovutuksensaaja ovat allekirjoittaneet, tai metsityssitoumusta. Eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että ostotarjouksen tai luonnoksen mukainen luovutuskirja, metsityssitoumus taikka niiden virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös toimitetaan eläkelaitokselle.

Kun eläkehakemusta ratkaistaan ostotarjouksen, luovutuskirjan luonnoksen tai metsityssitoumuksen nojalla, pidetään 2 §:n 1 kohdassa ja 2 b §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna luopumishetkenä sitä ajankohtaa, jona kysymyksessä oleva asiakirja on allekirjoitettu.

Luopumiseläkkeen saajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, ai-

Voimassa oleva laki

kalenterikuukauden alkua, jonka aikana ehdollinen eläkepäätös annetaan.

Luopumiseläkkeen saajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, aiheuttaako hänen tai luopumisen kohteena olleen tilan omistajan suunnittelema toimenpide eläkkeen lakkauttamisen 12 §:n 4 momentin mukaan.

18 §.

Maatilahallitus voi ostaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla tässä laissa tarkoitettuja tiloja ja alueita maatilalain mukaan lisäalueina käytettäväksi.

Niin ikään maatilahallitus voi ostaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla sellaisia tiloja ja alueita, jotka eivät sovellu maatilalain mukaisiin tarkoituksiin käytettäväksi. Sanotunlaisten tilojen ja alueiden myöhemmässä käytössä on soveltuvien osin noudatettava, mitä luopumiskorvauksesta annetun lain 13, 14 ja 15 §:ssä on säädetty. Määrättäessä sakkokorkoa luopumiskorvauksesta annetun lain 14 §:n 2 momentin nojalla pidetään sakkokoron ylärajana sen luopumiseläkkeen pääoma-arvoa, mikä olisi voitu määrätä aluetta, jonka osalta ehtoja on rikottu, vastaavien maatalousmaan hehtaarien perusteella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu eläkkeen pääoma-arvo määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 §.

Mikäli maatila tai sen osa luovutetaan lisäalueeksi yksityiselle viljelijälle, voi maatilahallitus määrätä luovutuskirjaan otettavaksi ehdon, että tilan pelto tai sen osa on metsitettävä määräajassa.

Milloin 1 momentissa tarkoitettun kaupan rahoittamiseksi myönnetään luottoa maatilalain nojalla, on velkakirjaan otettava ehto, että laina on, ellei erityisiä syitä muuhun menettelyyn ole, irtisanottava heti takaisin maksettavaksi, mikäli metsitettäväksi tarkoitettua peltoa ei ole määräajassa metsitetty tai sitä on ryhdytty käyttämään maataloustuotantoon.

21 §.

Tässä laissa tarkoitettulla luopujalla on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin järjestää itselleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää luopumiseläketurvaa parempi ja jonka ehdot ja maksut on vahvistettava

Ehdotus

heuttaako hänen tai luopumisen kohteena olevan tilan omistajan suunnittelema toimenpide eläkkeen lakkauttamisen tai alentamisen 13 §:n 1 ja 2 momentin mukaan.

18 §

Edellä 17 §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös raukeaa, jos luovutuskirjaa, metsityssitoumusta tai niiden jäljennöstä ei ole toimitettu eläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

(Kumotaan)

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

soveltuvien osin samoiksi kuin maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun lisäeläketurvan ehdot ja maksut.

22 §.

Luopumiseläkkeistä aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista *siltä osin kuin 11 §:n mukaisesti suoritettut vakuutusmaksut eivät riitä sanottuihin menoihin.* Tämän lain mukaisesta toiminnasta eläkelaitokselle aiheutuneet hallintokulut yhdistetään sen muun toiminnan hallintokuluihin ja korvataan eläkelaitokselle siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisista hallintokuluista on säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valtion vastuu ei kuitenkaan koske 21 §:n mukaisia etuuksia eikä niihin liittyviä hallintokuluja.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena eläkelaitokselle ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaan valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

23 §.

Edellä 16 §:n 1 momentissa ja 17 §:ssä tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

Jos eläkehakemus on hylätty sillä perusteella, että 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen saamisen edellytyksiä ei ole, ei päätökseen saa hakea muutosta.

Ehdotus

22 §

Luopumiseläkkeistä aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista. Tämän lain mukaisesta toiminnasta eläkelaitokselle aiheutuneet *hoitokulut* yhdistetään sen muun toiminnan *hoitokuluihin* ja korvataan eläkelaitokselle siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisista *hoitokuluista* on säädetty.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

23 §

Maatilahallituksen lausuntoon sisältyvään päätökseen, jonka mukaan 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä ei ole olemassa, haetaan muutosta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioista annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Muuhun maatilahallituksen taikka maataloustoimiston tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

Päätökseen ei kuitenkaan saa hakea valittamalla muutosta, jos eläkelaitos on hylännyt eläkehakemuksen sillä perusteella, että 1 §:n 2 momentissa, 1 a §:ssä, 6 §:ssä, 6 a §:ssä, 6 b §:ssä tai 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luopumiseläkkeen saamisen edellytyksiä ei ole olemassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen tapahtuu tai, eläkkeen perustuessa luopumiseläkelain 17 §:ssä tarkoitettuun ehdolliseen päätökseen, sanottu päätös annetaan vuoden 1985 jälkeen. Tämän lain 8 ja 13 §:ää sovelletaan kuitenkin myös niihin tapauksiin, joissa luopuminen on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taphtunut tai ehdollinen päätös on annettu ennen vuotta 1986.

Tämän lain 9 §:ssä säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1985 vahvistettua palkkaindeksilukua.
